

Metsäohjelma

Hämeenlinnan kaupunki

LIITE 1. Tavoitteet ja seuranta

Allekirjoitettu sähköisesti asianhallintajärjestelmässä
Leinamo Seija Hallintosihteeri, 11400 16.6.2023

METSÄOHJELMAN TAVOITTEET

Metsäohjelman lähtökohtana on pitää Hämeenlinnan kaupungin metsät elinvoimaisina, terveinä, monipuolisina ja monimuotoisia.

VIRKISTYSKÄYTÖN TUKEMISEN TAVOITE

- Virkistyskäytön tarpeet otetaan huomioon etenkin niillä kohteilla, joissa virkistyskäyttö on aktiivista.
- Asukkaat pidetään tietoisina lähimetsien, harjualueen ja Aulangon metsänhoidon toimenpiteistä.

METSÄLUONNON MONIMUOTOISUUDEN TAVOITE

- Turvataan ja vahvistetaan metsäluonnon monimuotoisuutta.

ILMASTOTAVOITE

- Noudatetaan Hiilineutraali Hämeenlinna 2035 -ohjelman periaatteita.
- Metsät pidetään elinvoimaisina ja kasvukykyisinä. Metsiä sopeutetaan metsienhoidon keinoilla muuttuvaan ilmastoon ja kasvuolosuhteisiin.

TALOUDELLINEN TAVOITE

- Metsistä saadaan tuloja kaupungille kestävästi ja tasaisesti pitkällä tähtäimellä sekä energiaa ja raaka-aineita puupohjaisiin tuotteisiin.
- Metsäpinta-ala ei vähene merkittävästi maankäytön kehittymisen myötä.

VIRKISTYSKÄYTÖN TUKEMISEN TAVOITE

- Virkistyskäytön tarpeet otetaan huomioon etenkin niillä kohteilla, joissa virkistyskäyttö on aktiivista.
- Asukkaat pidetään tietoisina lähimetsien, kantakaupungin länsipuolisen harjujakson ja Aulangon metsänhoidon toimenpiteistä.

YLEISET TOIMENPITEET

- Maankäytön suunnittelussa otetaan huomioon ulkoilureittien ja -alueiden yhtenäisyys ja toimivuus. Pyritään säilyttämään viherverkoston yhtenäisyys.
- Vilkaassa virkistyskäytössä olevien metsien hoidossa yhtenä lähtökohdانا on miellyttävä maisema ja metsässä liikkumisen mahdollistaminen.
- Asukkaiden osallistaminen ja vuorovaikutus on osana metsien hoidon toimintamallia alueilla, joissa on aktiivista metsien virkistyskäyttöä. Osallistamisen keinoina hyödynnetään muun muassa asukkaille järjestettäviä metsäkävelyjä.
- Polut, ulkoilureitit ja muut rakenteet otetaan huomioon metsien käsittelyssä.

METSÄLUOKKAKOHTAISET TOIMENPITEET

<p>Talousmetsät</p> <ul style="list-style-type: none"> • Talousmetsissä kulkevat ja aktiivisessa käytössä olevat merkityt reitit pidetään kulkukelpoisina hakkuiden ja hoitotoimenpiteiden jälkeen. 	<p>Harjujakso & Aulanko</p> <ul style="list-style-type: none"> • Alueiden metsänhoito perustuu peitteelliseen metsänkasvatukseen, jossa päämenetelmänä ovat harvennushakkuut, kevyet poimintahakkuut sekä mahdolliset pienpuuston hoidot. Hoidon tavoitteena on turvata ja vahvistaa virkistysarvoja ja metsäluonnon monimuotoisuutta. • Metsien käytössä ja hoidossa otetaan huomioon kaukomaiseman eheys erityisesti valtakunnallisesti arvokkaiden maisema-alueiden osalta. • Alueiden metsänhoidon toimenpiteistä tiedotetaan asukkaita myös maastoinfoin. • Virkistyskäyttöä vaarantavat riskipuut poistetaan hyvissä ajoin.
<p>Lähimetsät</p> <ul style="list-style-type: none"> • Lähimetsien metsänhoito perustuu pääasiassa peitteelliseen metsänkasvatukseen, jossa päämenetelmänä ovat harvennushakkuut, poiminta- ja pienaukkohakkuut sekä mahdolliset pienpuuston hoidot. Myös pienaukkohakkuuta laajemmat uudistushakkuut ovat mahdollisia tarpeen tullen esimerkiksi metsätuhokohteilla. Hoidon tavoitteena on turvata ja vahvistaa virkistysarvoja ja metsäluonnon monimuotoisuutta. • Lähimetsien metsänhoidon toimenpiteistä tiedotetaan asukkaita myös maastoinfoin. • Virkistyskäyttöä vaarantavat riskipuut poistetaan hyvissä ajoin. 	<p>Suojelualueet</p> <ul style="list-style-type: none"> • Luonnonhoidon toimenpiteillä parannetaan harvinaisimpien elinympäristöjen, kuten lehtojen ja harjualueiden, tilaa. • Osalla suojelualueista tehdään myös virkistyskäytön parantamiseen liittyviä pienpuuston hoitoja sekä riskipuiden poistoja. Nämä toimenpiteet hyväksytetään Ely-keskuksella ennen toteutusta.

METSÄLUONNON MONIMUOTOISUUDEN TAVOITE

- Turvataan ja vahvistetaan metsäluonnon monimuotoisuutta.

YLEISET TOIMENPITEET

- Uusia suojelualueita perustetaan alueille, joille kohdistuu erityisen arvokkaita luonto-, virkistys- tai maisema-arvoja. Uusia suojelualueita perustettaessa otetaan huomioon yhtenäisten suojelualueverkostojen muodostamisen mahdollisuudet. Lisätään suojelualueiden määrää tavoitellen 300 hehtaarin lisäystä pidemmällä aikajaksolla (minimissään toteutetaan 100 hehtaarin lisäys suojelualaan).
- Lisätään aktiivisesti laho- ja lehtipuun määrää metsissä.
- Tunnistetaan metsäluonnon monimuotoisuudelle arvokkaat kohteet ja lajisto sekä toimitaan niiden hyväksi siten, että näiden ominaispiirteet vahvistuvat ja lajisto säilyy.
- Pidetään yllä ajantasaista paikkatietoa metsäluonnon monimuotoisuudelle arvokkaista kohteista ja lajistosta.
- Metsien hoidon ja käytön suunnittelussa otetaan huomioon alueiden yhtenäisyys, viheralueiden yhteydet pyritään säilyttämään.
- Pidetään yllä hyvää metsäluonnonhoidon ammattitaitoa.
- Hyödynnetään luonnonhoidon keinoja metsäluonnon monimuotoisuuden turvaamisessa ja vahvistamisessa.
- Hakkuiden toteutusta painotetaan lintujen pesimäkauden ulkopuolelle.

METSÄLUOKKAKOHTAISET TOIMENPITEET

Talousmetsät

- Talousmetsien luonnonhoitoon panostetaan lisäämällä metsäluonnon monimuotoisuudelle arvokkaita rakennepiirteitä, kuten säästö- ja lahoppuita sekä jättämällä vesistöjen rannoille riittävän leveitä suojakaistoja. Lahoppuita lisätään tekemällä hakkuiden yhteydessä tekopökkelöitä.
- Lisätään lehtipuusuutta taimikoissa.

Lähimetsät

- Puuston kiertoajat ovat pidempiä lähimetsissä.
- Lähimetsien metsänhoito perustuu peitteelliseen metsänkasvatukseen, jossa päämenetelmänä ovat harvennushakkuut, poiminta- ja pienaukkohakkuut sekä mahdolliset pienpuuston hoidot. Hoidon tavoitteena on turvata ja vahvistaa metsäluonnon monimuotoisuutta ja virkistysarvoja.

Harjujakso & Aulanko

- Alueiden metsänhoito perustuu peitteelliseen metsänkasvatukseen, jossa päämenetelmänä ovat harvennushakkuut, poimintahakkuut sekä mahdolliset pienpuuston hoidot. Hoidon tavoitteena on turvata ja vahvistaa metsäluonnon monimuotoisuutta ja virkistysarvoja.
- Alueiden tärkeiden elinympäristöjen, kuten paahderinteiden ja lehtojen sekä niissä elävien lajistojen elinoloja pyritään parantamaan metsän- ja luonnonhoidon toimenpiteillä, kuten ennallistamistoimilla ja kuusettumisen torjunnalla.

Suojelualueet

- Luonnonhoidon toimenpiteillä parannetaan harvinaisimpien elinympäristöjen, kuten lehtojen ja harjujen paahderinteiden, tilaa.

ILMASTOTAVOITE

- Noudatetaan Hiilineutraali Hämeenlinna 2035 -ohjelman periaatteita.
- Metsät pidetään elinvoimaisina ja kasvukykyisinä. (Metsiä sopeutetaan metsienhoidon keinoilla muuttuvaan ilmastoon ja kasvuolosuhteisiin.)

YLEISET TOIMENPITEET

- Hiilineutraali Hämeenlinna 2035 -ohjelman toimenpiteet: (i) kartoitetaan joutomaita ja metsitetään niitä mahdollisuuksien mukaan, (ii) kartoitetaan kaupungin peltojen tilanne ja metsitetään myös niitä, jos metsitys on alueen koon, muodon ja kasvukunnon perusteella viljelyä parempi vaihtoehto, (iii) pidetään yllä metsien hyvää kasvukykyä aktiivisella metsien hoidolla, (iv) uudistetaan iäkkäitä metsiä taajamien läheisyydessä hallitusti ja ensisijaisesti jatkuvan kasvatuksen menetelmillä.
- Metsien puusto pidetään monipuolisena (ikäjakauma/puulajit) ja siten parannetaan metsien kykyä sopeutua muuttuviin kasvuolosuhteisiin sekä metsien sietokykyä erilaisiin häiriöihin.
- Metsätuhoille alttiit kohteet tunnistetaan metsävaratiedoista ja maastotyön yhteydessä. Kohteille suunnitellaan tuhoriskin mukaan ennakoivia hakkuita. Kohteiden kuntoa seurataan aktiivisesti.
- Paikalliselle lämpölaitokselle tuotetaan bioenergiaa.

METSÄLUOKKAKOHTAISET TOIMENPITEET

Talousmetsät	<ul style="list-style-type: none"> • Metsien rakennetta monipuolistetaan lisäämällä sekametsien osuutta, jotta metsillä olisi parempi kyky sopeutua muuttuvaan ilmastoon. • Talousmetsien hiilinielua pidetään yllä ripeillä uudistamistöillä sekä oikea-aikaisilla taimikonhoidoilla, harvennuksilla ja uudistushakkuilla. • Metsätuhoriskejä pienennetään pitkällä tähtäimellä valitsemalla kasvupaikoille sopivia puulajeja metsiä uudistettaessa. 	Harjukso & Aulanko	<ul style="list-style-type: none"> • Alueita hoidetaan niiden luontaista uudistumisdynamiikkaa mukaillen pienaukko- ja poimintahakkuilla. Näin säilytetään metsän peitteisyys ja ylläpidetään hiilivarastoa maisemiarvot ja virkistyskäyttö turvaten sekä metsien rakennetta monipuolistaen. • Metsätuhoriskiä pienennetään pitkällä aikavälillä (männyn uudistumisen tukeminen) kasvupaikoille sopivilla, luontaista uudistumista tukevilla puulajivalinnoilla.
Lähimetsät	<ul style="list-style-type: none"> • Metsien kerroksellisuutta lisätään pienaukko- ja poimintahakkuilla. Näin säilytetään metsien peitteisyys ja ylläpidetään hiilivarastoa lähimetsien maisema- ja virkistysarvot säilyttäen ja metsien rakennetta monipuolistaen. 	Suojelualueet	<ul style="list-style-type: none"> • Metsien hiilivarastoa kasvatetaan lisäämällä suojelualueiden määrää.

TALOUDELLINEN TAVOITE

- Metsistä saadaan tuloja kaupungille kestävästi ja tasaisesti pitkällä tähtäimellä sekä energiaa ja raaka-aineita puupohjaisiin tuotteisiin.
- Metsäpinta-ala ei vähene merkittävästi maankäytön kehittymisen myötä.

YLEISET TOIMENPITEET

- Hakkuumäärät perustuvat ajantasaiseen metsäsuunnitelmaan. Tämä tarkoittaa noin 72 000–108 000 m³:n hakkuukertymää valtuustokaudella (sisältäen energiapuun). (Puunmyyntituloa kertyy samalta ajalta noin 3 miljoonaa euroa).
- Rakentamisen ja maanvaihtojen seurauksena merkittävästi vähentynyt metsäpinta-ala pyritään korvaamaan uusien metsämaiden hankinnalla tai metsittämällä sopivia joutoalueita. Tämän toteutumiseksi tehdään tiivistä yhteistyötä maankäytön suunnittelun kanssa.

METSÄLUOKKAKOHTAISET TOIMENPITEET

Talousmetsät

- Talousmetsiä hoidetaan monipuolisesti metsänhoidon suositusten mukaan huomioiden kunkin metsikön erityispiirteet. Talousmetsissä käytetään sekä tasaikäisen metsän kasvatuksen että jatkuvan kasvatuksen menetelmiä. Tasaikäisten metsien kiertoajat ovat vaihtelevia.
- Keskimääräinen vuotuinen hakkuumäärä ei ylitä pitkällä tähtäimellä talousmetsien vuotuista kasvua.

Harjujakso & Aulanko

- Alueiden metsien hoidolla ja käytöllä ei ole taloudellisia tuottotavoitteita. Tuottoja syntyy jonkin verran muiden tavoitteiden saavuttamiseen liittyvistä hakkuutöistä.

Lähimetsät

- Alueiden metsien hoidolla ja käytöllä ei ole taloudellisia tuottotavoitteita. Tuottoja syntyy jonkin verran muiden tavoitteiden saavuttamiseen liittyvistä hakkuutöistä.

Suojelualueet

- Alueiden metsien hoidolla ja käytöllä ei ole taloudellisia tuottotavoitteita.

MITTARIT	VIRKISTYSKÄYTÖN TUKEMISEN TAVOITE	METSÄLUONNON MONIMUOTOISUU- DEN TAVOITE	ILMASTOTAVOITE	TALOUDELLINEN TAVOITE
Hakkuumäärät ja pinta-alat metsäluokittain, hakkuutavoittain ja puutavaralajeittain (m ³ /v, ha)	X	X	X	X
Metsänhoitotyöt metsäluokittain, hakkuutavoittain ja puutavaralajeittain (ha/v)	X	X	X	X
Eri-ikäisrakenteisten metsien pinta-ala metsäluokittain (ha)	X	X	X	X
Puunmyyntitulot metsäluokittain (€/v)				X
Keskimääräisten hakkuumäärien suhde keskimääräiseen vuotuiseseen kasvuun, esim. viiden vuoden välein (%)			X	X
Metsäpinta-alan määrä ja muutos metsäluokittain, viiden vuoden välein (ha/v)	X	X	X	X
Metsitettyjen joutomaiden ja peltojen pinta-ala (ha/v)			X	X
Metsien hiilivaraston ja -nielun taso suhteessa aiempiin tuloksiin, viiden vuoden välein (tCO ₂ , tCO ₂ /v)			X	
Lehtipuuston määrän kehitys metsävaratiedoista, inventoidut taimikot (% , 5 vuoden välein)	X	X	X	
Paikalliselle lämpölaitokselle tuotetun bioenergian määrä (m ³ /v)			X	
Suojelualueiden määrän kehitys, viiden vuoden välein (ha/v)	X	X		
Säästöpuustoksi (sis. tekopökkelöt) jätetyn puuston määrä uudistushakkuiden yhteydessä, kuluvana vuonna inventoidut uudistusalat (kpl/ha/v, m ³ /ha/v, yhteensä)		X		
Metsän- ja luonnonhoidon ammattilaisten koulutus luonnonhoitoon (kpl/henkilö/v)		X		
Luonnonhoidon toimenpiteiden määrä elinympäristötyypeittäin lähimetsissä ja suojelualueilla (ha/v)	X	X		
Asukkaille kohdistettujen tiedotteiden määrä (kpl/v)	X			